

УДК 811.111'373.7(1-929.1/.3)
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2020-1-1-16>

ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНІ СТИМУЛИ РОЗВИТКУ ФРАЗЕОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В АВСТРАЛІЇ

Козлова Т. О.

*доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри англійської філології
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0001-5879-6054
ethstlab@yahoo.com*

Полєжаєв Ю. Г.

*кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент,
доцент кафедри іноземних мов професійного спілкування
Національний університет «Запорізька політехніка»
вул. Жуковського, 64, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0001-9160-6945
yuriy.brikrio@gmail.com*

Салій О. Г.

*студент II курсу магістратури факультету іноземної філології
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0001-5685-8434
nyashnopanda@gmail.com*

Ключові слова: *фразеологізм,
австралійський національний
варіант англійської мови,
чинники мовного розвитку,
фразеологічна варіативність,
фразеологічна синонімія.*

Транспортація англійської мови до південної півкулі в к. XVIII ст. сприяла інтенсифікації системних змін та подальшому формуванню австралійського національного варіанта англійської мови. Колонізація Австралії та прилаштування мовців до нових умов комунікації мали потужний вплив на структурно-семантичні та функційні ознаки лексико-семантичної системи англійської мови, зокрема її фразеологічного складу. Хоча зміни, яких зазнала лексика англійської мови в Австралії, досліджені докладно, аналіз фразеологізмів залишається фрагментарним. Більшість дослідників обмежуються констатацією унікальних рис австралійських фразеологізмів, акцентують на їхній експресивності. Експланаторна частина цих розвідок майже не виходить за межі культурно-історичного контексту. Однобічність аналізу та ігнорування взаємодії когнітивних, емоційних та внутрішніх чинників мовного розвитку перешкоджає адекватному розумінню ціннісних домінант, комунікативної культури та картини світу англійськомовних австралійців.

Статтю присвячено чинникам формування австралійських фразеологізмів. Матеріал дослідження (300 фразеологізмів) виокремлено з авторитетних регіональних історичних словників. Відібраний корпус одиниць проаналізовано за допомогою комплексу методів та методик – етимологічного, структурного, компонентного, концептуального, порівняльного й текстологічного аналізу.

Результати дослідження підтвердили потужність таких зовнішніх чинників, як географічний, історичний, соціальний, етнічний та культурний.

З'ясовано й продемонстровано сукупний вплив внутрішньолінгвальних стимулів покращення мовного механізму та когнітивних, комунікативних й емоційних чинників на інтенсифікацію фразеологічної варіативності. Встановлено, що дія зазначених та інших факторів має такі вияви формування австралійської фразеології: пріоритетність внутрішніх джерел; історична рівномірність поповнення; номінативне різноманіття залежно від історичного періоду та комунікативної необхідності; високий ступінь експресивності; важлива роль аналогії й транснамінації; акцентуація на ціннісних домінантах та формування номінативно щільних сфер; інтенсивний розвиток парадигматичних зв'язків антонімії та синонімії, а також полісемантизму; структурна компресія та інформативна насиченість; помітне пригнічення когнітивного аспекту семантики прагматичним.

EXTERNAL AND INTERNAL FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF AUSTRALIAN ENGLISH PHRASEOLOGY

Kozlova T. O.

*Doctor of Philological Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of English Philology,
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0001-5879-6054
ethstlab@yahoo.com*

Polyezhayev Yu. G.

*Candidate of Sciences in Social Communications, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages for Professional Communication
"Zaporizhzhia Polytechnic" National University
Zhukovskoho str., 64, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0001-9160-6945
yuriy.brikrio@gmail.com*

Salii O. G.

*2nd year Master's Student at the Faculty of Foreign Philology
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0001-5685-8434
nyashnopanda@gmail.com
orcid.org/0000-0001-5685-8434*

Key words: *phraseologism, Australian national variety of English, factors of language development, phraseological variation, phraseological synonymy.*

In the late 18th century, the transportation of the English language to the southern hemisphere accelerated its systemic changes leading to the formation of the Australian national variety. The early settlers' adjustment to the communication requirements in colonial Australia conditioned structural, semantic, and functional modifications in the English vocabulary and phraseology in particular.

Although lexical changes in Australian English were subject to a thorough analysis, the study of phraseological units remains fragmentary. The researchers can say as much as they focus on the uniqueness and expressiveness of Australian phraseologisms. Explanations are limited to descriptions of the cultural and historical settings. A one perspective approach does not count cognitive, emotional, and intralinguistic factors as a whole and is unable to address Australian English speakers' key values, culture of communication, and worldview in a comprehensive manner.

This article attends upon the factors shaping Australian English phraseology. The data obtained from historical dictionaries, the authoritative reference on regional vocabulary, comprise 300 phraseological units. Those were treated by methods including etymological, structural, componential, conceptual, comparative, and textual analysis. The results provided evidence on the efficiency of such extralinguistic factors as geographical, historical, social, ethnic, and cultural influence on phraseology development. The findings demonstrated that intralingual stimuli of language mechanism as well as cognitive, communicative, and emotional issues made a joint enhancement on phraseological variation.

The effects of the above mentioned factors on Australian English phraseology can be seen in prioritizing internal sources; an even pattern of historical development; nominative diversity as a response to particular historical conditions and communication requirements; a high degree of expressiveness; the importance of analogy and transnominative; focusing on key cultural values, cultural elaboration and multiplicity of names for culturally important phenomena; increase in paradigmatic groups of phraseological antonyms and synonyms; structural compression and content saturation; the prevalence of pragmatic component upon cognitive one in the semantics of phraseological units.

Постановка проблеми. Фразеологія має давню історію вивчення в лінгвістиці (Ш. Баллі, В. Виноградов, О. Кунін, В. Мокієнко, М. Шанский) і залишається привабливим об'єктом в сучасних розвідках (М. Алефіренко, А. Баранов, Д. Добровольський, М. Жуйкова, В. Телія, В. Ужченко, В. Ужченко). Питання визначення, універсальності, системності та поліаспектності фразеологічної одиниці, її співвідношення з вільним словосполученням, еквівалентність слову слід вважати вирішеними. Поза дискусією типологія та джерела поповнення фразеологічного складу мов.

Фокусування уваги на порівняльно-історичному, когнітивному та лінгвокультурологічному аспектах фразеології [1–6] дозволило порівняти значні за обсягом групи фразеологізмів у споріднених та неспоріднених лінгвокультурах, з'ясувати спільні та специфічні риси фразеологічних одиниць, розкрити тенденції їхнього розвитку, узагальнити структурно-семантичні та функційні властивості. Зіставне вивчення фразеології проливає світло на «культуроносність» цього шару лексики, підтверджує культурний потенціал фразеологізмів, їхню здатність акумулювати та передавати в часі та просторі культурні цінності та настанови, формувати та відтворювати культурну самосвідомість етносу. Мовознавці ХХІ ст. розглядають фразеологізми в семіотичному контексті як знаки культури, вербалізатори світобачення і світовідчуття, експлікатори національного характеру та менталітету: «занурені в комунікативний простір, [фразеологізми] вилучаються зі свідомості мовців у мовленнєвому процесі й налаштовані на етнокультурну інтерпретацію» [7, с. 12].

Когнітивний вимір дозволяє по-новому розглянути фразеологізми, встановити ментальну структуру фразеологічного образу, яка зумовлена особливостями осмислення світу, речей та ситуацій у практичній життєдіяльності мовців.

Попри очевидні здобутки міждисциплінарного вивчення фразеології, окремі аспекти потребу-

ють поглибленого аналізу в контексті сучасних підходів. Фразеологія полінаціональних систем, до яких належить англійська мова, залишається маловивченою. Більш дослідженими виявляються фразеологізми британського та американського варіантів. Стосовно ж фразеології менш поширених варіантів англійської мови, зокрема австралійського національного варіанту, відомості фрагментарні й здебільшого представлені поодинокими прикладами або епізодичними описами історії англійської мови в Австралії.

Актуальність дослідження зумовлена важливістю проблем, що стосуються співвідношення мови, пізнання й культури, розв'язання яких неможливе без аналізу умов, стимулів та наслідків мовних змін. Географічна дисперсія англійської мови, еволюція національних англійськомовних культур зумовили своєрідність процесів співвідношення мовних і мисленнєвих процесів, віддзеркалених у специфічних лінгвальних знаках – фразеологізмах.

Мета статті полягає в аналізі комплексного впливу зовнішніх та внутрішніх чинників мовного розвитку на динаміку фразеологічного фонду австралійського варіанта англійської мови.

Дослідження орієнтоване на розв'язання таких основних **завдань**: визначення культурно-історичних умови формування австралійських фразеологізмів та джерел їхнього походження; виявлення особливостей структури, номінативно-оцінної семантики, функційного потенціалу окремих досліджуваних одиниць.

Об'єкт дослідження становлять фразеологізми австралійського варіанта англійської мови, **предмет** – взаємодія зовнішніх та внутрішніх чинників мовного розвитку, їх вплив на формування та варіювання фразеології.

Матеріал дослідження (300 фразеологізмів) виокремлено з авторитетних регіональних історичних словників. Відібраний корпус одиниць проаналізовано за допомогою комплексу **методів**

та методик – етимологічного, структурного, компонентного, концептуального, порівняльного й текстологічного аналізу.

Запропонований підхід поглиблює уявлення стосовно особливостей австралійської англійськомовної культури, національної картини світу, вербалізованої засобами фразеології; окреслює можливості регіональної варіативності поліцентричної англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Фразеологія австралійського варіанта англійської мови формувалася під впливом як зовнішніх (екстралінгвальних), так і внутрішніх (лінгвальних) чинників. Зовнішні чинники зумовлені особливостями історії, культури та довкілля мовців і до них слід віднести насамперед географічний, історичний, соціальний, етнічний та культурний. Внутрішні чинники пов'язані з цілеспрямованою тенденцією до вдосконалення системи, зокрема покращення мовного механізму та збереження комунікативної ефективності мови.

Англійська мова в Австралії еволюціонувала в умовах географічної віддаленості від метрополії. Внаслідок цього перевезені поселенцями лексико-фразеологічні засоби зберігалися й функціонували активно, у той час як у Британії вони втрачали актуальність і потрапляли до консервативної периферії регіонального (діалектного) узусу. Наприклад, вираз *to have a derry on* “to have a prejudice against” (1883 – тут і далі дата першої фіксації одиниці писемними пам'ятками в австралійському варіанті) утворився як результат фразеологізації одиниці *derry* “noise, disorder” (скорочення від *derry down*). Зворот трапляється в сучасних австралійських та новозеландських контекстах [8, с. 160; 9, с. 204]: “*Chaldeans ... had a derry on Christians anyhow, for mucking up all their forecasts, like Daniel did*” [10, с. 46]. Британський узус обмежує одиницю текстами фольклорних пісень, здебільшого популярних на початку XIX ст. Імовірно, що лексема *derry* уживалася в приспівках для вираження суму, радості чи іншого почуття, сприяло виразності тексту пісні, робило її різноманітнішою, яскравішою, емоційнішою, ритмічною та легшою для запам'ятовування: *A Cobbler there was, and he liv'd in a stall, .../ No ambition had he, nor duns at his gate; / Derry down, down, down, derry down, ...* [11, с. 165].

Географічне сусідство, спільна історія та культурний обмін з Новою Зеландією обумовили активність ужитку спільних для австралійського та новозеландського варіантів фразеологізмів (*to get / go for a / the catch* “to take, or attempt to take, a sheep from the catching-pen just before the signal for the end of a run sound” [8, с. 110; 9, с. 136].

Унікальність австралійської природи позначалася на структурній специфіці виразів. До складу

25% проаналізованих одиниць залучаються назви природних реалій, що може зменшувати ступінь взаєморозуміння між австралійцями та носіями інших варіантів англійської мови. Пор.: вираз із прозорою мотивацією (*dry as the Simpson Desert* “very dry”) та його кореляти з назвами австралійських ендеміків (*drier than a dead dingo's donger, dry as a kookaburra's khyber*).

Історичний чинник вплинув на динаміку розвитку австралійської фразеології. Стійкі вирази, сформовані у часи примусової міграції карних злочинців із Британії (к. XVIII ст. – сер. XIX ст.), віддзеркалювали здебільшого специфіку природних та соціальних умов життя: *beyond / this side of the black stump* (с 1831) “beyond civilisation”, *done like a dinner* “about smb who is completely and efficiently demolished” (с 1853).

Другий етап вільної міграції з різних регіонів Великої Британії (сер. XIX ст. – поч. XX ст.) характеризується активним утворенням фразеологічних зворотів на позначення професійних та міжособистісних стосунків: *like a shag on a rock* (1845) “an emblem of isolation, deprivation, and exposure”, *riding on the sheep's back* (1924) “an allusion to wool as the source of Australia's national prosperity”.

Постколоніальний період в історії Австралії (XX ст.) пов'язаний зі зростанням патріотизму, відчуттям соціальної єдності, здійсненням самоідентифікації: *to have tickets on yourself* (с 1904) “to have an exaggerated sense of one's own importance or value; to be conceited” (вираз набув популярності під час Першої світової війни), *Canberra bashing* “the act or process of criticising the Australian Government and its bureaucracy” (1970).

Фразеологічні новотвори XXI ст. втілюють емоційну реакцію австралійців на поточні події (*barbecue stopper* (2001) “a topic of great public interest, especially a political one”).

Соціальний чинник позначився на підвищенні емоційності, експресивності австралійської фразеології, яка своєю метафоричністю схожа на сленг (*Australian slang*), адже експресивність вербальної поведінки англійськомовних австралійців закорінена в мовленнєвій практиці карних злочинців (“the convict birthstain”, “the language of Australian convictism” [12, с. v]). У мовленні декласованих поселенців (*Flash language*) зародилися такі вирази: *to be as drunk as Chloe* “to be very drunk indeed”, *to be a wake-up to that* “to be awake to any scheme, deception, or design”, *to clobber up with smb* “to take a liking to anyone”, етимологічно пов'язане з кокні *Stone the crows!* “an expression of surprise” тощо.

Етнічний чинник урізноманітнює джерела формування фразеологізованих одиниць. Структура стійких виразів містить запозичення з контактних мов: *to put the moz on* “to jinx” < Hebrew

mazzal meaning 'luck', *galah session* "a long chat" < Yuwaalaraay *galah* 'a kind of cockatoo which has a raucous call'.

Культурний чинник стимулював збагачення фразеології виразами, які втілюють головні цінності австралійської культури, стилю буття, риси національного характеру. Вони пов'язані з етосом Бушу (*the Bush*) – концептом австралійської глибинки – й формувалися в жорстких умовах адаптації мігрантів із Британії до нових умов існування. Домінанти австралійської культури охоплюють такі цінності: фізичну силу та витривалість (*steel all through* (about a native Australian) "very strong"), невибагливість (*to bush it* "to camp out overnight on a journey, instead of seeking an accommodation house or shelter of some kind"), кмітливості та винахідливості (*first cab off the rank* "the first to take advantage of an opportunity"), сміливості і готовності ризикувати (*as game as Ned Kelly* "fearless in the face of odds; foolhardy", *Sydney or the Bush* "staking everything on the one throw"); партнерство та доброзичливість (*to get on like a bushfire* "applied to a rapidly developing friendship"), стриманість та негативне ставлення до тих, хто не вміє керувати собою, виявляє роздратування (*to perform / lose one's block* "to lose one's temper, have an angry outburst").

Аналіз прикладів засвідчив, що за допомогою фразеологізмів в австралійській англійськомовній картині світу актуалізовано автостереотип австралійця – представника маскуліної культури. Це особливий тип чоловіка, який вирізняється своєю зовнішністю та поведінкою. Отже, поряд з іншими виявами австралійської культури фразеологія віддзеркалює своєрідний стиль буття бушменів (*bushmanship* "the ability to travel through, or live in, inhospitable country, esp. that which is unfamiliar and unsettled, without getting into difficulty") та свегменів (*swagman* "an itinerant worker, especially one in search of employment, who carries a swag; a vagrant", *to up swag* "to pack up one's possessions and set out on a journey"). Такі спостереження дозволяють висновкувати про важливість впливу соціального аспекту на культурно-національний компонент фразеології.

Попри те, що екстралінгвальні фактори виявилися вельми потужними, не можна відкидати вплив внутрішніх (лінгвальних) чинників. Виразними є чотири тенденції: до вираження різних значень різними формами; до вираження однакових чи близьких значень однією формою; до вживання експресивніших форм; до економії мовних засобів.

Першу тенденцію демонструють фразеологічні антоніми, які структуровані за однією моделлю: ADV + DETERM + N: *up the country* "away from a centre of population; into the interior of the country"

vs *down the country* "to or towards a (capital) city". Протилежність значень досягається уживанням прислівників, між якими встановлюється семантичне відношення опозитивності (*up* 'periphery' vs *down* 'centre').

Дія другої та третьої тенденцій реалізується, наприклад, у багатозначності окремих фразеологізмів: *to put the acid on* "1) to exert a pressure that is difficult to resist; 2) to exert such pressure on (a person, etc.), to pressure (someone) for a favour etc.; 3) to be successful in the exertion of such pressure". В аспекті лексичної семантики до складу фразеологізму залучається дієслово, яке належить до категорії акціональних дієслів переміщення (*to put* "to move smth or smb into the stated place, position, direction"). У лінгвістичному плані фразеологізація дієслова виявляється недостатньо вмотивованою. Натомість когнітивна інтерпретація внутрішньої форми фразеологізму засвідчує, що сема 'рух' передбачає каузачію та зміну ситуації, до якої залучаються учасники (суб'єкт і об'єкт дії). Інтеграція лексико-семантичних варіантів створюється актуалізацією асоціативної (метонімічної) когнітивної моделі 'ВПЛИВ (суб'єкта на об'єкт дії – 'to exert on a person') > РЕЗУЛЬТАТ ВПЛИВУ (стан, досягнутий суб'єктом дії – 'to be successful in exertion'). Отже, концептуальний аналіз дозволяє встановити каузативно-акціональне категоріальне значення дієслова *put*, а також обґрунтувати вмотивованість фразеологізації.

Експресивність виразу та створення яскравого образу здійснюється шляхом актуалізації онтологічної когнітивної метафори, яка поєднує джерело концептуалізації 'РЕЧОВИНА (сильний розчинник)' (*acid* "any of various chemical substances able to damage whatever they touch") з цільовою сферою концептуалізації 'СТАН НАПРУЖЕННЯ; ДІЯ, СПРЯМОВАНА НА ДОСЯГНЕННЯ ПЕВНОЇ МЕТИ' (*exertion* "the use of smth such as authority, power, influence, etc. in order to make smth happen").

Продуктивність схожих форм спостерігається також у позначеннях номінативно щільних сфер, актуалізованих фразеологічними варіантами ("very unhappy" – *as miserable as a bandicoot, as poor as a bandicoot, as bald as a bandicoot, as blind as a bandicoot, as hungry as a bandicoot*) та синонімічними групами (*things are crook in Tallarook, there's no work at Bourke, got the arse at Bulli Pass, no lucre at Echuca, everything's wrong at Wollongong, things are weak at Julia Creek* "things that are bad or unpleasant"). Принагідно зауважимо, що у створенні фразеологізмів важливе значення мають аналогія, римунання, трансномінація. Це надає фразеологізмам більшої експресивності, забезпечує вербальну реалізацію емоційності, небайдужого ставлення до того, що відбувається, про що йдеться.

Проявом тенденції до економії мовних засобів є компактні за формою фразеологічні варіанти, вилучені складники яких легко реконструюються мовцями. Наприклад, у складі фразеологізму *to not have a brass razoo* “to have nothing; to be penniless” уживання одиниці *brass* необов’язкове (*to not have a razoo*). Сполучення *brass razoo* означає дрібні гроші (“a trivial coin” [12, с. 447]), які зазвичай виготовляли з міді (пор. рос. *медяк*, укр. *мідняк*, *мідяк* “мідна монета” [13, с. 472], англ. *copper* “a brown coin of low value”, нім. *Kupfer*, *Kupfergeld*, польськ. *miedziak*, *miedziaki* тощо). Елімінація дозволяє уникнути в мовленні надмірної експлікації загальновідомих фактів.

Порівняймо два контексти. Повний варіант фразеологізму вживається задля відтворення неприємного враження від докучливого, монотонного мовлення: “*For all their pestering they never got a brass razoo*” (1982. R. Hall. *Just Relations* 487) [цит. за: 12, с. 447]. Повна форма іконічно кодує повторюваність, монотонність дій, слів, що підтверджується шляхом експліцитного вираження негативного ставлення до ситуації за допомогою контекстного наближення дієслова *pester* “to behave in an annoying manner towards smb by asking for smth repeatedly”. Скорочений варіант трапляється в розмовному мовленні, зокрема в комунікативній ситуації, коли емоційність важливіша за повноту викладу інформації: “*‘Did you have any bank to kick off with?’ ‘Not a razoo.’*” (1919. C. Drew. *Doings of Dave* 28) [цит. за: 12, р. 447]. Експресивність мовлення, оцінна акцентуація досягаються інтеграцією компактної форми усталеного виразу та фразового дієслова (*kick off* “to begin”).

Переважанням прагматичного аспекту над когнітивною складовою повідомлення можна пояснити такі фразеологічні компресії як *Buckley’s* від *Buckley’s chance* (1895) “a forlorn hope; no prospect whatever”, а також *You’ve got Buckley’s* замість *You’ve got Buckley’s or none* “no chance; it’s as good as impossible”. Вилучені складники *chance* та *or none* легко відновлюються в пам’яті мовців завдяки прецедентній ситуації. Походження виразу пов’язане з історичним минулим Австралії: злочинцю на ім’я Уільям Баклі вдалося уникнути покарання й упродовж 32 років він був змушений ховатися в Буші (*the Bush* “country which remains in its natural state”), де мешкав з кочовим племенем аборигенів штату Вікторія. Ці події не тільки добре відомі австралійцям, але й становлять частку колективного досвіду носіїв культури.

Поділяємо думку В. Красних [14, с. 60–78] стосовно того, що реальна ситуація може стати інваріантною та слугувати національно-детермінованим еталоном для різних ситуацій певного типу. Статус прецедента забезпечують декілька принципів: обізнаність носіїв лінгвокогнітивного комплексу куль-

тури, їхня культурна, мовна й мовленнєва компетенція, когнітивна актуальність та частотність апеляції до ситуації. Релевантність зазначених принципів підтверджується функціонуванням фразеологізмів зі значенням “no chance at all or a negligible chance of success”: окрім наведених вище варіантів, також *two chances, mine and Buckley’s*; *You’ve got two chances mate. Buckley’s and none*; *Buckley’s choice*; *Buckley’s hope*; *Buckley’s show*; *Buckley and Nunn*.

Ситуація Баклі становить алгоритм сприйняття низки ситуацій чи так званих “п’ятдесят на п’ятдесят” можливостей: професійного зростання (“*your chances of promotion are Buckley’s*” (1896. *Bulletin* (Sydney) 25 Jan. 25/2) [цит. за: 12, с. 83]); купування одягу (“*Buckley’s chance. We have two kinds, those too large and those too small*”) [т.с.]; розв’язання наукової проблеми (“... *anybody attempting to resolve the mind-body problem had Buckley’s chance*” [15, с. 81]); успішної комунікації (“*Even with hard yakka, you’ve got Buckley’s of understanding this dinkum English sentence, unless you’re an Aussie* [16, с. 1]); виконання соціально-політичних зобов’язань (“... *Government while we’re in the war. The man in the street has got Buckley’s. Unless you live in Toorak. A change is as good as a feed to what we got now. Gorton I reckon is too young to run this country. Kennedy of America, he was different...*” [17, с. 99]) тощо.

Слід зазначити, що скорочений варіант фразеологізму уможливорює актуалізація прецедентної ситуації через тісно пов’язаний з цією ситуацією експлікатор – прецедентне ім’я (*Buckley*), яке виявляється достатнім для апеляції до ситуації та віддзеркалення типових уявлень австралійців.

Компактні структури фразеологізмів забезпечують економію комунікативних зусиль, прискорюють комунікацію, збільшують її ефективність. Інший спосіб мовної компресії полягає в субституції декількох складників у структурі фразеологізму одним компонентом. Така варіативність форм дозволяє передати більший обсяг інформації за менший проміжок часу: *a big note man* (the 1950s, now outdated) > *a big noter* “a person who handled or bet large sums of money – big notes”.

Отже, внутрішні чинники формування фразеології сприяють покращенню комунікативної ефективності мови.

Висновки і перспективи дослідження. Транспортування англійської мови до південної півкулі в к. XVIII ст. сприяла інтенсифікації системних змін та подальшому формуванню австралійського національного варіанта англійської мови. Колонізація Австралії та прилаштування мовців до нових умов комунікації мали потужний вплив на структурно-семантичні та функційні ознаки лексики англійської мови, зокрема її фразеологічної підсистеми.

Результати дослідження підтвердили потужність таких зовнішніх чинників, як географічний, історичний, соціальний, етнічний та культурний. Географічна та культурна ізоляція австралійського суспільства упродовж тривалого часу спричинила активізацію мовної варіативності та своєрідний позитивний «інбридинг» у сфері фразеологізації.

Зовнішні чинники діяли сукупно зі внутрішніми стимулами мовного розвитку. Встановлено, що комплексна дія історико-культурних, когнітивних, емоційних та мовних факторів зумовила низку особливостей формування австралійської фразеології: пріоритетність внутрішніх джерел; історичну рівномірність поповнення; номінативне різноманіття залежно від історичного періоду та комунікативної необхідності; високий ступінь

експресивності; важливість аналогії, мовної гри й трансномінації; акцентуацію на ціннісних домінантах та формування номінативно щільних сфер; інтенсивний розвиток парадигматичних зв'язків антонімії, синонімії та багатозначності; структурну компресію та інформативну насиченість; помірне пригнічення когнітивного аспекту семантики прагматичним.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на систематизацію структурного різноманіття австралійських фразеологізмів, глибший аналіз їхньої номінативно-оцінної семантики. Переконані, що формально-змістові ознаки вплинули на поліфункційність та комунікативний потенціал фразеологізмів австралійського варіанта англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Венжинович Н. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультуро-логії : монографія. Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2018. 463 с.
2. Idioms: Processing, Structure and Interpretation / ed. by Ch. Cacciari, P. Tabossi. New York : Psychology Press, 2014. 360 p.
3. Piirainen E., Balazsi J. A. Lexicon of common figurative units: widespread idioms in Europe and beyond. Frankfurt a. M. : Peter Lang, 2016. 778 p.
4. Sharma S. Metaphor and emotion: A case of anger in Hindi phraseology. *Cognitive Linguistic Studies*. 2018. No 5(2). P. 303–340. doi: <https://doi.org/10.1075/cogls.00023.sha>.
5. Phraseology: An Interdisciplinary Perspective / ed. by S. Granger, F. Meunier. Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing Co, 2008. 422 p.
6. Linguo-Cultural Research on Phraseology / J. Szerszunowicz et al. Bialystok : University of Bialystok Publishing House, 2016. 599 p.
7. Селіванова О. Нариси з української фразеології: Психологічний та етнокультурний аспекти. Київ-Черкаси : Брама, 2004. 276 с.
8. The Concise Australian National Dictionary / ed. by J. Hughes. Oxford, Melbourne : Oxford University Press, 1992. 662 p.
9. The Dictionary of New Zealand English. A Dictionary of New Zealandisms on Historical Principles / ed. by H. W. Orsman. Auckland : Oxford University Press, 1997. 965 p.
10. Gore S. Holy Smoke. Sydney, London : Ure Smith, 1968, 112 p.
11. Ritson J., Park Th. A Select Collection of English Songs: With Their Original Airs: and a Historical Essay on the Origin and Progress of National Song. Vol. 1. London : F. C. and J. Rivington, 1813. 304 p. URL : <https://books.google.com.ua/books?id=CIRWAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false> (дата звернення: 18.03. 2020).
12. Laugesen A. Convict Words. Language in Early Colonial Australia. Oxford : Oxford University Press, 2002. 208 p.
13. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / гол. ред. О. С. Мельчук ; укл. Р. В. Болдирев та ін. Київ : Наукова думка, 1989. Т. 3: Кора–М. 552 с.
14. Красных В. В. Этнопсихолінгвістика и лінгвокультуро-логія. М. : Гнозис, 2002. 284 с.
15. McLaren N. The Mind-body Problem Explained: The Biocognitive Model for Psychiatry. Ann Arbor : Loving Healing Press, 2010. 330 p.
16. Taft M. Reading and the Mental Lexicon. Hove & London (UK), Hillsdale (USA) : Psychology Press, 1993. 164 p.
17. Edgar D. E. Social Change in Australia: Readings in Sociology. Melbourne : Cheshire, 1974. 690 p.

REFERENCES

1. Venzhynovych, N. (2018). *Frazemika ukrainskoi literaturnoi movy v konteksti kognitologii ta lnhvokulturologii*. [Phrases of the Ukrainian Literary Language. Cognitive and Linguistic Culturological Aspects]. Uzhhorod: FOP Sabov A. M.
2. Cacciari, Ch., & Tabossi, P. (Eds.). (2014). *Idioms: Processing, Structure and Interpretation*. New York: Psychology Press.

3. Piirainen, E., & Balazsi, J. A. (2016). *Lexicon of common figurative units: widespread idioms in Europe and beyond*. Frankfurt a.M.: Peter Lang.
4. Sharma, S. (2018). Metaphor and emotion: A case of anger in Hindi phraseology. *Cognitive Linguistic Studies*, 5 (2), 303–340. <https://doi.org/10.1075/cogls.00023.sha>.
5. Granger, S., & Meunier, F. (Eds.). (2008). *Phraseology: An Interdisciplinary Perspective*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Co.
6. Szerszunowicz, J. et al. (2016). *Linguo-Cultural Research on Phraseology*. Bialystok: University of Bialystok Publishing House.
7. Selivanova, O. (2004). *Narysy z ukrainskoi frazeolohii: Psykhokohnityvnyi ta etnokulturnyi aspekty* [Essays on Ukrainian phraseology: Psychocognitive and linguocultural aspects]. Kyiv, Cherkasy: Brama.
8. Hughes, J. (Ed.). (1992). *The Concise Australian National Dictionary*. Oxford, Melbourne: Oxford University Press.
9. Orsman, H. W. (Ed.). (1997). *The Dictionary of New Zealand English. A Dictionary of New Zealandisms on Historical Principles*. Auckland: Oxford University Press.
10. Gore, S. (1968). *Holy Smoke*. Sydney, London: Ure Smith.
11. Ritson, J., & Park, Th. (1813). *A Select Collection of English Songs: With Their Original Airs: and a Historical Essay on the Origin and Progress of National Song*. Vol. 1. London: F. C. & J. Rivington. Retrieved March 18, 2020 from <https://books.google.com.ua/books?id=CIRWAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
12. Laugesen, A. (2002). *Convict Words. Language in Early Colonial Australia*. Oxford: Oxford University Press.
13. Melchuk, O. (Ed.) (1989). *Etymolohichniy slovnyk ukrainskoi movy* [An Etymological Dictionary of the Ukrainian Language] (Vol. 3). Kyiv: Naukova Dumka.
14. Krasnykh, V. V. (2002). *Ėtnopsikhologingvistika i lingvokl'utrologiia* [Ethnopsychology and linguoculturology]. Moscow: Gnosis.
15. McLaren, N. (2010). *The Mind-body Problem Explained: The Biocognitive Model for Psychiatry*. Ann Arbor: Loving Healing Press.
16. Taft, M. (1993). *Reading and the Mental Lexicon*. Hove & London (UK), Hillsdale (USA): Psychology Press.
17. Edgar, D. E. (1974). *Social Change in Australia: Readings in Sociology*. Melbourne: Cheshire.